

Disgrifiad o Rôl Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn

2 Diben a Gweithgareddau'r Rôl

Sicrhau bod y Pwyllgor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau a'i amodau gorchwyl.

Darparu arweiniad a chyfeiriad

- Dangos agwedd annibynnol, onest a diduedd wrth benderfynu ar faterion yn unol â gofynion y gyfraith, y cyfansoddiad a pholisïau perthnasol.
- Rheoli cyfarfodydd mewn modd hyderus ac effeithiol er mwyn hwyluso cynwysoldeb, cyfranogiad a phenderfyniadau eglur.
- Cydymffurfio â Chod Ymddygiad yr awdurdod.
- Gweithio yn ôl Cylch Gorchwyl y Pwyllgor.
- Cydweithio ag uwch swyddogion yr awdurdod, gan gynnwys y Prif Swyddog Ariannol a'r Pennaeth Archwilio Mewnol (neu swyddog cyfatebol), i gytuno ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol ac i drefnu rhaglenni ar gyfer y Pwyllgor.
- Cydweithio ag aelodau eraill yr awdurdod i sicrhau bod y Cabinet, y pwyllgor Safonau a'r pwyllgor Craffu yn ymwybodol o waith y Pwyllgor, a'i fod yn cydfynd â'u gwaith hwy yn ogystal ag yn cynnal annibyniaeth priodol.
- Hyrwyddo rôl y pwyllgor o fewn yr awdurdod.
- Adrodd i'r Cyngor yn ôl y gofyn.
- Cymryd rhan yn y gweithgareddau hyfforddiant a datblygu y mae angen eu cyflawni ar gyfer y rôl, a chyfrannu iddynt.
- Helpu aelodau'r pwyllgor i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer y rôl.
- Arwain y pwyllgor wrth ymateb i unrhyw argymhellion a wneir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Arwain y Pwyllgor wrth gyflawni ei rôl o ran adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod

- Paratoi adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol yr awdurdod.
- Cadw golwg ar drefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod.
- Cydweithio ag archwilwyr mewnol ac allanol.
- Adolygu'r datganiadau ariannol a baratowyd gan yr awdurdod a'u cymeradwyo pan gaiff pweerau eu dirprwyo, gan gynnwys paratoi adroddiadau ac argymhellion perthnasol.

Arwain y Pwyllgor wrth gyflawni ei rôl o ran cyfrannu i berfformiad effeithiol yr awdurdod

- Adolygu adroddiad drafft hunanasesiad blynyddol yr awdurdod. Gwneud argymhellion am newidiadau i'r casgliadau neu'r camau gweithredu y mae'r awdurdod yn bwriadu eu cymryd.
- Gwneud argymhellion mewn ymateb i adroddiad drafft Asesiad Panel yr awdurdod (a gomisiynir unwaith y tymor **o fis Mai 2022 ymlaen**).
- Adolygu ac asesu gallu'r awdurdod i ddelio â chwynion yn effeithiol.
- Paratoi adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod am allu'r awdurdod i ddelio â chwynion yn effeithiol.

Arwain y Pwyllgor wrth gyflawni ei rôl o ran Adolygu ac asesu trefniadau Llywodraethu, Rheoli Risg a Rheolaeth yr awdurdod

- Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod.
- Paratoi adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod ar addasrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny.
- Adolygu ac asesu'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â llywodraethu corfforaethol, a bodloni'ch hun bod datganiadau sicrwydd yr awdurdod, gan gynnwys y datganiad llywodraethu blynyddol, yn adlewyrchu'r amgylchedd risg ac unrhyw gamau gweithredu sydd angen eu cymryd i'w wella.

3 Gwerthoedd

Ymrwymo i werthoedd y cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

- Agwedd agored a thryloyw
- Gonestrwydd ac uniondeb
- Goddefgarwch a pharch
- Cydraddoldeb a thegwch
- Parch tuag at wahaniaethau diwylliannol
- Cynaliadwyedd

GWYBODAETH YCHWANEGOL:

Mae llyegwr yn golygu nad yw'r person:

1. Yn aelod nac yn swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.
2. Ar unrhyw adeg yn y cyfnod o ddeuddeng mis yn gorffen ar ddyddiad y penodiad wedi bod yn aelod nac yn swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.
3. Yn briod nac yn bartner sifil i aelod neu swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.

4. Wedi'i anghymwyso o dan Adran 80 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 neu unrhyw ddeddfiad arall.

Yn ogystal â bodloni'r meini prawf hyn, bydd angen i ymgeiswyr addas fod yn anwleidyddol gyda dealltwriaeth ac ymroddiad i'r [7 Egwyddor o Fywyd Cyhoeddus](#) (Egwyddorion Nolan) a gallu dangos y rhinweddau a'r priodoleddau canlynol:

- Diddordeb a gwybodaeth/profiad o reoli materion ariannol, risg a pherfformiad, archwilio, cysyniadau a safonau cyfrifeg, a'r drefn reoleiddio yng Nghymru;
- Meddwl gwrthrychol ac annibynnol gydag agwedd ddiuedd a'r gallu i fod yn gynnil;
- Cefnogi egwyddorion llywodraethu da a'u defnyddio'n ymarferol er mwyn cyflawni'r amcanion sefydliadol;
- Meddwl yn strategol gyda sgiliau cyfathrebu ardderchog;
- Gallu deall a phwyso a mesur tystiolaeth a herio gyda pharch.

Nid yw gwybodaeth fanwl am lywodraeth leol yn angenrheidiol, er y disgwylir i ymgeiswyr posibl fod â diddordeb mewn materion yn ymwneud â bywyd a gwasanaethau cyhoeddus. O fis Mai 2022 bydd Pwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio yn cael eu cadeirio gan Leygwr, felly byddai'r parodrwydd a'r gallu i ymgymryd â'r rôl hon yn ddymunol.

Disgrifiad o Rôl Aelod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn
- I Gadeirydd y Pwyllgor

2 Diben a Gweithgareddau'r Rôl

Cefnogi'r Pwyllgor i gydymffurfio â'i gyfrifoldebau a'i amodau gorchwyl.

Cymryd rhan yng nghyfarfodydd y pwyllgor a gwneud penderfyniadau

- Dangos annibyniaeth, uniondeb a didueddrwydd wrth wneud penderfyniadau yn unol â gofynion cyfreithiol, cyfansoddiadol a pholisïau perthnasol.
- Rhoi ystyriaeth i ofynion Cadeirydd y Pwyllgor a chyngor proffesiynol uwch swyddogion yr awdurdod, gan gynnwys y Prif Swyddog Ariannol a'r Pennaeth Archwilio Mewnol (neu swyddog cyfatebol).
- Cydymffurfio â Chod Ymddygiad yr awdurdod.
- Gweithio yn ôl Cylch Gorchwyl y Pwyllgor.
- Cyfrannu tuag at ddatblygiad rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor.
- Hyrwyddo rôl y pwyllgor o fewn yr awdurdod.
- Adrodd i'r Cyngor yn ôl y gofyn.
- Ymateb i unrhyw argymhellion a wneir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- Cymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau hyfforddiant a datblygu sy'n ofynnol ar gyfer y rôl.

Cyfrannu i waith y Pwyllgor wrth gyflawni ei rôl o ran:

Adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod

- Paratoi adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol yr awdurdod.
- Cadw golwg ar drefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod.
- Cydweithio ag archwilwyr mewnol ac allanol.
- Adolygu'r datganiadau ariannol a baratowyd gan yr awdurdod a'u cymeradwyo pan gaiff pwerau eu dirprwyo, gan gynnwys paratoi adroddiadau ac argymhellion perthnasol.

Cyfrannu i berfformiad effeithiol yr awdurdod

- Adolygu adroddiad drafft hunanasesiad blynyddol yr awdurdod a gwneud argymhellion am newidiadau i'r casgliadau neu'r camau gweithredu y mae'r awdurdod yn bwriadu eu cymryd.
- Gwneud argymhellion mewn ymateb i adroddiad drafft Asesiad Panel yr awdurdod (a gomisiynir unwaith y tymor **o fis Mai 2022 ymlaen**).
- Adolygu ac asesu gallu'r awdurdod i ddelio â chwynion yn effeithiol.

- Paratoi adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r awdurdod i ddelio â chwynion yn effeithiol.

Adolygu ac asesu trefniadau Llywodraethu, Rheoli Risg a Rheolaeth yr awdurdod

- Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod.
 - Paratoi adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod ar addasrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny.
 - Adolygu ac asesu'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â llywodraethu corfforaethol, a bodloni'ch hun bod datganiadau sicrwydd yr awdurdod, gan gynnwys y datganiad llywodraethu blynyddol, yn adlewyrchu'r amgylchedd risg ac unrhyw gamau gweithredu sydd angen eu cymryd i'w wella.

3. Gwerthoedd

Ymrwmo i werthoedd y cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

- Agwedd agored a thryloyw
- Gonestrwydd ac uniondeb
- Goddefgarwch a pharch
- Cydraddoldeb a thegwch
- Parch tuag at wahaniaethau diwylliannol
- Cynaliadwyedd

GWYBODAETH YCHWANEGOL:

Mae lleygwr yn golygu nad yw'r person:

1. Yn aelod nac yn swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.
2. Ar unrhyw adeg yn y cyfnod o ddeuddeng mis yn gorffen ar ddyddiad y penodiad wedi bod yn aelod nac yn swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.
3. Yn briod nac yn bartner sifil i aelod neu swyddog mewn unrhyw awdurdod lleol.
4. Wedi'i anghymwyso o dan Adran 80 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 neu unrhyw ddeddfiad arall.

Yn ogystal â bodloni'r meini prawf hyn, bydd angen i ymgeiswyr addas fod yn anwleidyddol gyda dealltwriaeth ac ymroddiad i'r [7 Egwyddor o Fywyd Cyhoeddus](#) (Egwyddorion Nolan) a gallu dangos y rhinweddau a'r priodoleddau canlynol:

- Diddordeb a gwybodaeth/profiad o reoli materion ariannol, risg a pherfformiad, archwilio, cysyniadau a safonau cyfrifeg, a'r drefn reoleiddio yng Nghymru;
- Meddwl gwrthrychol ac annibynnol gydag agwedd ddiduedd a'r gallu i fod yn gynnig;
- Cefnogi egwyddorion llywodraethu da a'u defnyddio'n ymarferol er mwyn cyflawni'r amcanion sefydliadol;
- Meddwl yn strategol gyda sgiliau cyfathrebu ardderchog;

- Gallu deall a phwyso a mesur tystiolaeth a herio gyda pharch.

Nid yw gwybodaeth fanwl am lywodraeth leol yn angenrheidiol, er y disgwylir i ymgeiswyr posibl fod â diddordeb mewn materion yn ymwneud â bywyd a gwasanaethau cyhoeddus. O fis Mai 2022 bydd Pwyllgorau Llywodraethu ac Archwilio yn cael eu cadeirio gan Leygwr, felly byddai'r parodrwydd a'r gallu i ymgymryd â'r rôl hon yn ddymunol.